

รูปแบบการจัดการปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดระจวบคีรีขันธ์

MODEL FOR MANAGERIAL SOLUTION OF AGRICULTURISTS 'HOUSEHOLD DEBT PROBLEM PRACHUABKIRIKHAN PROVINCE

พิสนธ์ โบว์สุวรรณ¹, ภคมน โภคะธีรกุล, และธิติมา โห้ล่ายอง

Pisan Bosuwan¹, Pakkamon Phokatirakul, and Thitima Holamyong

สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Innovative Management, Rattanakosin College of Innovation Management, Thailand

Email: pisan8855@gmail.com¹

Received 8 March 2023; Revised 30 April 2024; Accepted 30 April 2024.



บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรเมื่อจำแนกจากลักษณะประชากร 3) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร กับ การจัดการหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 17 รายจากการสุ่มแบบเจาะจงวิเคราะห้ แก่น สาระและการตีความ และนำผลการวิจัยมาทดสอบยืนยันด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเกษตรกร จำนวน 500 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดระจวบคีรีขันธ์อยู่พบว่าในระดับปานกลาง 2) ด้านเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรเมื่อจำแนกจากลักษณะประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร กับ การจัดการหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรพบว่า เป็นเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 4) ด้านรูปแบบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรประกอบด้วย การจัดการปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร = 1.208 ค่าคงที่ + .539เข้าร่วมโครงการแก้ปัญหานี้ครัวเรือนของเกษตรกร .365การบริโภคสินค้าและบริการที่เกินพอดี + .263ภาวะเศรษฐกิจ คุณภาพและขนาดที่ดิน +.206ปัจจัยจิตลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ: การจัดการ; หนี้สินครัวเรือน; เกษตรกร; จังหวัดระจวบคีรีขันธ์

Abstract

The three purposes of this research were to 1) evaluated managerial solution of Agriculturists 'Household debt problem Prachuabkirikhan Province. 2) compare managerial solution of Agriculturists 'Household debt problem among respondents, attitude verified by

demographic factors. 3) explain correlation between affecting factors with managerial solution of Agriculturists 'Household debt problem. 4) present model for managerial solution of Agriculturists 'Household debt problem. This research is a mixed research method which consists of qualitative research. The sample group includes farmers and related parties, a total of 17 cases, from a purposive random sampling analysis of the essence, content, and interpretation and the research results are tested and confirmed with quantitative research. From the sample group consisting of 500 farmers, data analysis using statistics, percentage, mean, standard deviation. Pierson correlation analysis and multiple regression equations

The research results show that 1) Management of solving household debt problems of farmers in the province Prachuap Khiri Khan was found to be at a moderate level. 2) In terms of comparing the opinions of the sample groups towards solving household debt problems of farmers when classified by demographic characteristics, they are significantly different at the .05 level. 3) In terms of the relationship between factors that affect Amount of debt Farmer's household with the management of farmers' household debt, it was found to be positive, significant at the .01 level. 4) The model for managing the household debt problem of farmers consists of managing the household debt problem of farmers = 1.208 constant value + .539 joining the project to solve the household debt problem of farmers_365 excessive consumption of goods and services. + .263Economic conditions Land quality and size +.206 Psychological factors characteristic of the sample.

Keywords: Managerial; Solution; Household debt problem; Prachuabkirikhan Province.

บทนำ

เกษตรกรรม เป็นอาชีพของคนไทยมายาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพการเกษตร ผลิตผลการเกษตร เป็นสินค้า ส่งออกที่ทำรายได้มาสู่ประเทศเป็นลำดับหนึ่ง มาช้านาน เศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2016) แต่ในมุมมองอีกด้านหนึ่ง เกษตรกรส่วนมากเป็นผู้ยากจนต้องกู้ยืมเงินทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพและเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงทำให้เกษตรกรมีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นลูกหนี้รายใหญ่ของภาครัฐและเอกชน ไร้อำนาจการต่อรอง ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้น (Channarongkul, 2011) และจากข้อมูลของ Office of Agricultural Economics คาดการณ์หนี้สินครัวเรือนเกษตรกรปี 2564 มีประมาณ 262,317 บาท/ครัวเรือน เพิ่มขึ้น 16.5% เทียบปี 2563 มีหนี้สิน 225,090 บาท/ครัวเรือนและเพิ่มขึ้นประมาณ 18.4% จากปี 2562 มีหนี้สินเกษตรกรเฉลี่ย 221,490 บาท/ครัวเรือน แต่หากเทียบระยะเวลา 2 ปี หลังการระบาดของโควิด-19 หนี้สินเกษตรกรเพิ่มขึ้น 74% จากปี 2561 ก่อนจะมีการระบาดของโควิด-19 เกษตรกรมีหนี้สินเกษตรกรเฉลี่ย 150,636 บาท/ครัวเรือน หนี้สินส่วนใหญ่ยังคงเป็นหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อการเกษตร ได้แก่ การซื้อปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ ปุ๋ย ยา อาหารสัตว์ และเกือบทั้งหมดเป็นการกู้ยืมจากสถาบันการเงินในระบบ และเป็นหนี้สินระยะยาวมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ภาคได้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นมาก ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินนอกการเกษตร เช่น ซื้อที่ดิน/ทรัพย์สินนอกการเกษตร ลงทุนในธุรกิจนอกการเกษตร การศึกษา และเพื่อการอุปโภคบริโภค

จากการ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้แรงงานคืนถิ่นจำนวนมาก ลูกหลานเกษตรกร กลับไปต่อยอดอาชีพพ่อแม่ มีการกู้เงินทั้งเพื่อซื้อที่ดิน และซื้อปัจจัยการผลิตทั้ง ซื้อพันธุ์พืช สัตว์ ซื้อปุ๋ย ซื้อยา อาหารสัตว์”-ข้อมูลล่าสุดของหนี้สินแต่ละภาคในปี 2563 หนี้สินเกษตรกร(เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพ.ค.2563-เม.ย.2564) เมื่อเทียบช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า พบภาพรวมเกษตรกรทั่วประเทศมีหนี้สิน 225,090 บาท/ครัวเรือน เพิ่มขึ้น 2% จากปีก่อนหน้า ที่มีหนี้สิน 221,490 บาท/ครัวเรือน แบ่งเป็น ภาคใต้มีหนี้สิน 285,357 บาท/ครัวเรือน เพิ่มขึ้น 87% จากปีก่อนหน้าที่มีหนี้สิน 152,828 บาท/ครัวเรือน ภาคกลางมีหนี้สิน 212,926 บาท/ครัวเรือนลดลง 9% จากปีก่อนหน้าที่มีหนี้สิน 234,735 บาท/ครัวเรือน (ฉันทานนท์ วรรณเขจร, 2022)

ปี 2564 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประเมินรายได้เงินสดทางการเกษตรมีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก มีผลผลิตด้านการเกษตรหลายชนิด ราคาอาจปรับตัวลดลง แสดงให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ครัวเรือนภาคเกษตรมากกว่าการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินทางการเกษตร และรายงานการศึกษาหนี้สินเกษตรกร ไทยของ TDRI (Pouponsakorn et al., 2015) พบว่า ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ตลาดสินเชื่อชนบทมีความเปลี่ยนแปลงจากการกู้ยืมในระบบมาเป็นการกู้ยืมในระบบที่คิดดอกเบี้ยต่ำและอนุมัติได้ได้ง่ายขึ้นโดยสถาบัน การเงินของรัฐ ที่ส่วนใหญ่ ให้การช่วยเหลือแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์ ด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูง มาก ทั้งในรูปของสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำการให้เช่าที่ดินหรือเช่าซื้อในราคาที่ต่ำกว่าตลาด ค่อนข้างมาก (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2016) เพื่อช่วยการขายปัจจัยการผลิตให้มี เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตและจำหน่ายผลผลิตในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดมาก แต่ก็ยังพบว่าเกษตรกรที่ไม่ สามารถชำระคืนหนี้ได้ตามกำหนดเวลา

สถาบันการเงินของรัฐที่สนับสนุนสินเชื่อในขณะนี้ กำลังประสบกับปัญหาหนี้ด้วย คุณภาพในระดับที่ สูงโดยเฉลี่ยมีสัดส่วนปริมาณลูกหนี้ด้วยคุณภาพต่อปริมาณลูกหนี้คงเหลือทั้งหมดประมาณร้อยละ 38.7 สูงสุด ร้อยละ 79 จากปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผลการดำเนินงานสถาบันการเงินของรัฐไม่ สามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ของเกษตรกรได้อย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สิน หนี้ครัวเรือน คือ ภาระทางการเงินของภาคครัวเรือนอันเกิดจากการก่อหนี้โดย การกู้ยืมเงินจาก สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเก็บข้อมูล เพื่อนำมาใช้จ่ายใช้สอยใน ครัวเรือน หาก ครัวเรือนเห็นว่าผลตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุนมากกว่าต้นทุนการกู้ยืมก็อาจทำการก่อหนี้ เพื่อ นำมาลงทุนได้เช่นเดียวกัน ภาวะหนี้ครัวเรือนไทย โสมรค์มี จันทรัตน์ และคณะ (2020) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับครัวเรือนเกษตรไทยในวิกฤติ โควิด-19 พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและการเงินที่แตกต่างกันส่งผลทำ ให้ผลกระทบจากวิกฤติครั้งนี้ แตกต่างกันระหว่างครัวเรือน โดยในภาพรวมครัวเรือนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับ ผลกระทบต่อรายได้ นอกภาคเกษตรเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยรายได้ในภาคเกษตร ซึ่งครัวเรือนในภาคใต้ ให้ความสำคัญ มากกว่าภาคอื่น ๆ โดยรวมร้อยละ 75 ของครัวเรือนมีแรงงานตกงาน หรือถูกลดเวลาทำงาน โดยมี สัดส่วนสูงที่สุดในภาคเหนือ และภาคใต้ (ร้อยละ 90) ตามมาด้วยภาคอีสาน (ร้อยละ 75) และต่ำสุดใน ภาค กลาง (ร้อยละ 70) และโดยเฉลี่ย 1.5 คนต่อครัวเรือน โดย ร้อยละ 60 ของครัวเรือน มีแรงงาน ตกงานมากกว่า 1 คน และ ร้อยละ 9 ของครัวเรือนมีแรงงานตกงานย้ายมาจากต่างจังหวัด แรงงานที่ ตกงานส่วนใหญ่อยู่ใน ภาคบริการมากที่สุด (ร้อยละ 50) ตามมาด้วยภาคเกษตรและก่อสร้าง โดย แรงงานในภาคใต้ มาจากภาค บริการสูงที่สุด ส่วนภาคเหนือและอีสาน มีแรงงานมาจากภาคก่อสร้างสูง กว่าภาคอื่น ๆ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ณ ขณะนี้ครัวเรือนเกษตร มีแรงงานที่พร้อมทำงาน จำนวนมาก โจทย์ที่สำคัญนอกเหนือจากการ เยียวยาที่ทั่วถึงและเพียงพอ คือจะทำอย่างไรที่จะพลิก วิกฤติเป็นโอกาส และเปลี่ยนให้แรงงานเหล่านี้เป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และภาค เกษตรไทยในระบบเศรษฐกิจหลังโควิด-19 อย่างไรก็ตาม

เสาวณี จันทะพงษ์, ประภัสสร เพ็ญน้อย และ สุพิชา พันธเสน (2021) กล่าวว่า หนี้สินครัวเรือนไทยอยู่ในระดับที่สูงของระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย ในระดับจุลภาคสะท้อนให้เห็นว่า ครัวเรือนจะมีเงินออมอยู่ในระดับที่ต่ำสำหรับใช้ในอนาคต หากระดับครัวเรือนไม่สามารถดูแลตัวเอง และครอบคลุมได้ จะส่งผลให้รัฐต้องเพิ่มสวัสดิการสังคม ซึ่งจะสร้างภาระทางการคลังของประเทศ และในที่สุดจะเป็นปัจจัยที่ทำให้การขยายตัวของการบริโภคและการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะข้างหน้าชะงักได้ รวมทั้งต่อประสิทธิภาพของมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดย ณ ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2564 หนี้ครัวเรือนไทยทั้งระบบมีจำนวน 14.13 ล้านล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ระยะสั้น เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้และครัวเรือนแบกรับภาระจ่ายหนี้ผ่อนส่งสูง โดยหนี้ สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยวิกฤตโควิด-19 ส่งผลให้หนี้ ครัวเรือนของหลายประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกขยับสูงขึ้น โดยของประเทศไทยมีระดับที่สูงขึ้นมาจากทั้งมูล หนี้ที่เพิ่มขึ้นและเศรษฐกิจที่หดตัว

โดยเฉพาะเกษตรกรใน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ เป็นหนี้ในระบบกว่าร้อยละ 40 (Office of Agricultural Economics, 2014) ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ระบุว่า คนพึ่งพาเงินกู้ในระบบมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 3.76% นับว่าเป็นการเพิ่มขึ้นที่สูงขึ้นมาก เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคมที่ระดับ 2.47% เรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยกำลังประสบกับปัญหาการเป็นหนี้ในระบบนอกจากนั้น สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งของการเกิดปัญหาหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร เกิดมาจากการที่รายจ่ายที่ไม่เพียงพอกับรายได้ และหนึ่งในต้นตอหนี้สินเกษตรกรที่มีมายาวนาน คือ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตต่ำ มีการใช้แรงงานจากเครื่องจักรมากกว่าแรงงานคน ทำให้เกษตรกรต้องเช่าหรือซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมถึงกรณีผลผลิตทางการเกษตรลดลงเนื่องจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ อยู่ ในพื้นที่เหมาะสม กับการประกอบกิจการ หลากหลาย ทั้ง เกษตรกรรม และการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุตสาหกรรม แต่ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังคงมีความยากจนและเป็นหนี้ครัวเรือนทั้งในระบบและนอกระบบ อยู่ในระดับสูงสาเหตุหลักของการเป็นหนี้ของครัวเรือน เกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เกิดจากสาเหตุอะไรและการจัดการแก้ไขปัญหาจะต้องมีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรเมื่อจำแนกจากลักษณะประชากร
3. เพื่ออธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร กับการจัดการหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยนี้มีสมมติฐานการวิจัยสี่ข้อ คือ 1) สมมติฐานที่ 1 การจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ไม่อยู่ในระดับมาก 2) สมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรเมื่อจำแนกจากลักษณะประชากร ไม่มีความแตกต่าง 3) สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกับ

การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร 4) สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถพยากรณ์การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร ได้เกินร้อยละ 30

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เริ่มจากปัญหาและสาเหตุของหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จะทำการศึกษาภาพรวมสาเหตุหลักของการเกิดหนี้สินของเกษตรกร ประกอบด้วย สภาพะ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศและการค้าระหว่างประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อการเกิดหนี้สินของเกษตรกร พฤติกรรมการดำรงชีวิตและการอุปโภคบริโภค สินค้าของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน การตลาด ภายในและภายนอกประเทศ การค้าผูกขาดจากกลุ่มนายทุนใหญ่ นโยบายการแก้ปัญหาของภาครัฐ ด้วยการศึกษาเอกสาร รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ในการรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยกรรมการผู้จัดการ ธนาคาร การเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์ภาคการเกษตร กองทุน พัฒนาและพัฒนากษตรกร กองทุนภายใต้การกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารพาณิชย์ ในพื้นที่การศึกษา เกษตรกร ผู้ก่อหนี้ ผู้ประกอบการ ขยายสินค้า ทางเกษตร นายทุนหรือตัวแทนผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าทางการเกษตร จำนวน 17 ราย ด้วยคำถามที่มีโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำผลการรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ แก่นสาระตีความ แล้วสรุปผลลัพธ์ เพื่อทำการ นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และสร้างตัวชี้วัด สำหรับการ วิเคราะห์ เชิงปริมาณเพื่อ ทดสอบยืนยันผลลัพธ์ ด้วยการศึกษาสมการถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์ปัจจัย ยืนยันผลลัพธ์ และสร้างเป็นตัวแบบการจัดการหนี้สินเกษตรกร ด้วยการประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือก กลุ่มเกษตรกร 10,150 ราย จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นขั้นตอนและคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากแนวคิดของ ยามาเน ได้จำนวน 390 ราย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา

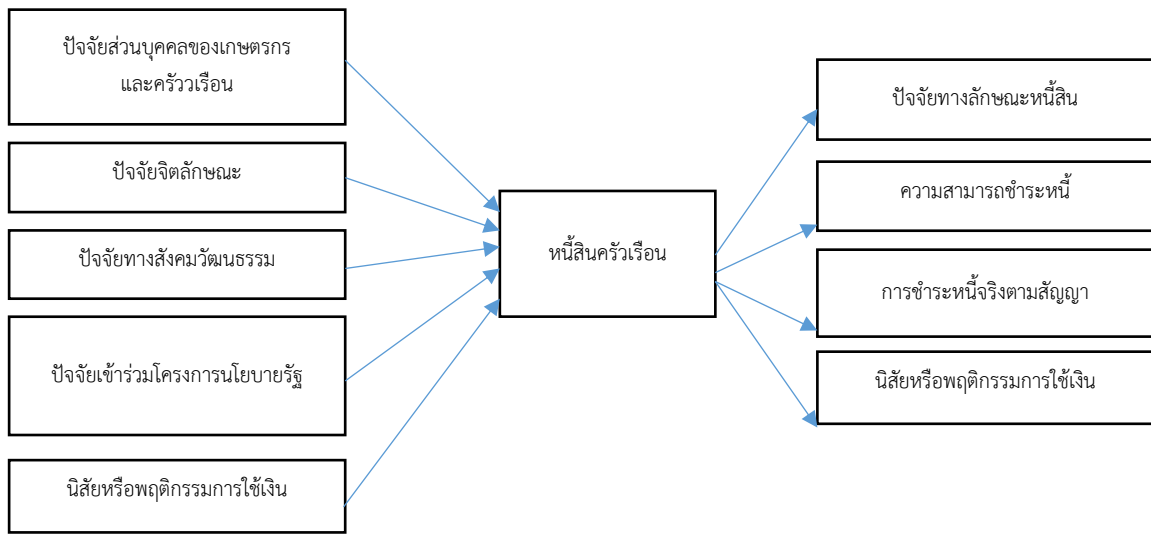
ประมาณ ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง กันยายน พ.ศ. 2565

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ ความยากจน และการเป็นหนี้ แนวคิดหนี้สินครัวเรือน
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือน
- 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเป็นหนี้
- 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้และความสามารถในการชำระหนี้ ภาวะหนี้สินครัวเรือน
- 5) แนวคิดและทฤษฎีการจัดการปัญหาหนี้สินครัวเรือน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อยู่ในแต่ละหัวข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด



รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี อาศัยข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและข้อมูล ทุติยภูมิเริ่มต้นด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาข้อสรุปเบื้องต้นในปัญหาและอุปสรรครวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยในขั้นตอนการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการทบทวน วรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การสร้างคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย ทำการทบทวน วรรณกรรม เพื่อให้ได้กรอบความคิด และนำไปสู่การสร้าง แบบสอบถามที่จะเป็นเครื่องมือการวิจัย เชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณโดยการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบและสรุป ผลของการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เชิงปริมาณจะนำ สังเคราะห์เป็นข้อคำถามเพื่อสอบถามเชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนสิบเจ็ดท่านจากสามแหล่ง ได้แก่ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนสถาบันการเงินที่สนับสนุนโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร ผู้นำชุมชน เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อทำการสังเคราะห์ตัวแบบการจัดการหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร แล้วใช้การประชุมกลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านสินเชื่อเกษตรกร ผู้เชี่ยวชาญการเกษตร ผู้เชี่ยวชาญสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตร รวม 5 ท่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ การศึกษาวิจัย และแบบจำลองการจัดการหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร ครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย กรรมการผู้จัดการ ธนาคาร การเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์ภาคการเกษตร กองทุน ฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กองทุนภายใต้การกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารพาณิชย์ ในพื้นที่การศึกษา เกษตรกร ผู้ก่อหนี้ ผู้ประกอบการขายสินค้าทางการเกษตร นายทุนหรือตัวแทนผู้ประกอบการรับซื้อ ผลผลิตทางการเกษตร จำนวน 17 ราย ด้วยคำถามที่มีโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำผลการรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ แก่นสาระ ดีความ แล้วสรุปผลลัพธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 457,428 ราย คน จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นขั้นตอนและคำนวณขนาดกลุ่ม ตัวอย่างจากแนวคิดของ ยามาเน่ จำนวน 402 คน แต่เพื่อความสะดวกในการใช้สถิติผู้วิจัย จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 500 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ สร้างจากผลลัพธ์ของการทบทวนเอกสารการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำมาสร้างแบบสอบถามและปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสรุปเป็นข้อคำถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลลัพธ์จากการวิจัยเชิงคุณภาพและการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาตีความ หาข้อสรุป

2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคิร์ท (Likert ration scales) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 การจัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา โดยคัดเลือกประเด็นคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยทำหนังสือจากวิทยาลัย นวัตกรรมจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง โดยขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเครื่องมือการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงที่ 0.884

4. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มเกษตรกร จำนวน 30 คน หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.786 (Cronbach, 1990)

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้เก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2565

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือน ของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ กับการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

3. การวิเคราะห์แบบจำลองของการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

สรุปผลการวิจัย

1) ประเมินการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สาเหตุหลักของหนี้สินครัวเรือน มาจาก ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ กำลังแรงงานที่ ออกไปประกอบอาชีพอื่น นอกพื้นที่ ต้องถูกเลิกจ้างทำให้ ครัวเรือนที่รายได้จากการทำการเกษตรไม่พอเพียงอยู่แล้ว ต้องประสบปัญหาอย่างด้านรายได้ประจำ ประกอบกับนโยบายการปิดประเทศและ ปิด สถานที่ แออัด ส่งผลให้ตลาด ต้องปิดตัวลง ส่งผลกระทบต่อการจำหน่ายผลผลิตเกษตรกรที่เป็นหนี้สถาบันการเงินอยู่แล้ว เมื่อไม่สามารถชำระหนี้สินตามวงรอบได้ และถูกเร่งรัดหนี้สิน จำเป็นต้อง พึ่งเงินกู้ยืมระบบที่ดอกเบี้ยสูงมากมาผ่อนผัน หนี้สถาบันการเงินและใช้ในการยังชีพในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนปัจจัยภายในที่มีผลต่อหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร เกิดจาก ปัจจัยการกล่อมเกลாதางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ส่งผล ต่อจิตลักษณะ ค่านิยม วิถีประชาของเกษตรกร ที่มองเห็นความสุขชั่วแล่นมากกว่าความสุขยั่งยืนและหลงระเริงกับ มายาของ ค่านิยม สินค้าเงินผ่อนที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ จนเกิดหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถจัดการได้

ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 พบว่า การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.08 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีความสามารถจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนได้แก่ด้าน สามารถชำระหนี้ครบตามสัญญา มีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่รองลงมาได้แก่ ด้านสามารถจัดการหนี้สินทุกอย่าง ด้วยเงินมีมาจากการขายสินค้าเกษตรกรรมที่ผลิตมีค่าเฉลี่ย 3.14 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่น้อยที่สุดได้แก่ด้านสามารถลดจำนวนหนี้ครัวเรือนในเวลาหนึ่งปีมีค่าเฉลี่ย 3.01 อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2 การเปรียบเทียบการจัดการแก้ไขปัญหานี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกด้วย ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความแตกต่างกันทุกลักษณะประชากรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3 เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร กับการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกรพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

4 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถพยากรณ์การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร ได้เกินร้อยละ 30 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถ พยากรณ์ การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 53.1 โดยมีตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย การเข้าร่วมโครงการแก้ปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร การบริโภคสินค้าและบริการที่เกินพอดี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คุณภาพและขนาดที่ดินและปัจจัยจิตลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ร่วมกันพยากรณ์ การแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกรได้เกินร้อยละ 30 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์ และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถ พยากรณ์การจัดการแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร ได้เกินร้อยละ 30 สำหรับ รูปแบบการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยการจัดการปัญหานี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร = 1.208 ค่าคงที่ + $.539$ เข้าร่วมโครงการแก้ปัญหานี้สินครัวเรือนของเกษตรกร $_{.365}$

การบริโภคสินค้าและบริการที่เกินพอดี + .263ภาวะเศรษฐกิจ คุณภาพและขนาดที่ดิน +.206ปัจจัยจิตลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

การอภิปรายผล

1 การแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประสบความสำเร็จ ระดับหนึ่ง เท่านั้น เนื่องจากมีปัจจัยในเชิงลบหลายปัจจัยเช่นปัจจัยจิตลักษณะของเกษตรกรที่มั่งมัน ยึดติดกับนโยบายประชานิยม จนเกินไป รอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เป็นหลัก ไม่ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในการบริโภคสินค้าและบริการ ที่ราคาสูงและมีความจำเป็นน้อย และชมชอบการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ทุกประเภททำให้การจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาหลักอยู่ที่ตัวเกษตรกร ดังมายาคติ วงจร อุบาทว์ (vicious cycles) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Harnpichai, 2563) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพหนี้สิน ครัวเรือนเกษตรกรเป็นหนี้เฉลี่ย 83,992.50 บาท ส่วนใหญ่เป็น หนี้ในระบบ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นแหล่งกู้ยืมหลักของครัวเรือนเกษตรกร และกู้ยืม เพื่อใช้ในการผลิต กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลังจะมีหนี้สินโดยเฉลี่ยน้อยกว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่ม เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยมีหนี้สินไม่แตกต่างไปจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้สินครัวเรือน เกษตรกรในจังหวัดลพบุรีพบว่า การออม รายได้นอกภาคการเกษตร และรายจ่ายในภาคการเกษตร เป็น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อปริมาณหนี้สิน ในขณะที่ รายจ่ายนอกภาคการเกษตร เป็นปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปริมาณหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร และ (jearphan et all, 2553 pp. 18-19) และ (Damrongwarangkul et all, 2550 p. 1) ได้อธิบายถึงที่มาของคนจนในสังคมไทยซึ่งเมื่อประเทศเริ่มพัฒนาวิธีการผลิตแบบทุนนิยม ความยากจนยุคใหม่ซึ่งมีความยากจนที่ขึ้นอยู่ กับการมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ผลการพัฒนาทำให้กลุ่มคนบางส่วน ได้แก่ นายทุน ผู้ประกอบการรายใหญ่และคนชั้นกลางได้ประโยชน์และร่ำรวยขึ้น แต่คนส่วนใหญ่กลับ ยากจนลงโดยเปรียบเทียบ ปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจในสังคมสมัยใหม่นั้นเป็นผลมา จากการพัฒนาประเทศตามแนวคิดทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้คนจนจากภาคเกษตรถูกปล่อยปละละเลย เกิดปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวตามมา เป็นปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกานดา กลิ่นขจร และนรรฐ์ รื่นกวี (2555 หน้า 78-82) พบว่า สาเหตุของหนี้สินเกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้างของกลไกต่างๆ ภายในสังคมที่เข้ามา ดำเนินการจัดสรรปันส่วนให้แก่คนจนที่ไม่เท่าเทียมกัน จนกลายเป็นเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมใน สังคม เนื่องจากกลุ่มคนรวยมักมีโอกาสได้รับประโยชน์จากการจัดสรรปันส่วนมากกว่ากลุ่ม คนจน คนยากจนส่วนใหญ่มีแต่แรงงาน ระบบสังคมของบังคลาเทศเอื้อต่อการขูดรีดค่าจ้าง แรงงาน ทำให้คนยากจนเสียเปรียบ แต่คนยากจนเหล่านั้นเป็นคนที่ความซื่อสัตย์และมีวินัย ทางการเงินถึงแม้จะยากจนและมีหนี้สินมาก ก็พยายามที่จะชดใช้หนี้โดยไม่มีเจตนาที่จะ บิดพลิ้ว ซึ่งแตกต่างจากคนที่มีความดีแต่ไม่ค่อยจะชำระหนี้้นอกจากนี้ปัจจัยด้านโครงสร้าง ประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นขนาดครัวเรือน จำนวนเด็ก ผู้สูงอายุในครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนล้วนมีผลต่อการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนทั้งสิ้น

2 การเปรียบเทียบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกด้วยลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความแตกต่างกันทุกลักษณะประชากรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Leetrakul, 2562) ทำการวิเคราะห์ความยากจนของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย โดยมี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ ความยากจนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ระดับการศึกษาต่ำ และ

การขาดเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุ ในขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลให้ความยากจนของผู้สูงอายุลดลง คือ การทำงานหลังเกษียณอายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เพิ่มขึ้น การมีเงินออมในครัวเรือน และการอาศัยในพื้นที่เมือง

3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ครัวเรือนของเกษตรกร สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เจาะลึกสอดคล้องกับ (Chaiyanond and Sangunwong) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร เหตุผลอันดับแรก คือ กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ เพื่อใช้ในการเกษตร 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ มีจำนวน 16 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล 5 ตัวแปร

4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถ พยากรณ์ การจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 53.1 โดยมีตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย การเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร การบริโภคสินค้าและบริการที่เกินพอดี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คุณภาพและขนาดที่ดินและปัจจัยจิตลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ร่วมกันพยากรณ์ การแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกรได้เกินร้อยละ 30 สอดคล้องกับ งานของ (Office of Economics Agriculture, 2557) ที่ศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรและขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการชำระหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร ถ้าเกษตรกรกู้เงินจากแหล่งเงินทุนในสถาบัน จะมีโอกาสชำระหนี้เพิ่มขึ้น แรงงานในครัวเรือนเกษตรกร ถ้ามีแรงงานในครัวเรือนมากขึ้นโอกาสที่จะชำระหนี้เพิ่มขึ้น ที่ดินเกษตรกร เมื่อเกษตรกรมีที่ดินมากขึ้น จะมีโอกาสชำระหนี้เพิ่มขึ้น สำหรับความสัมพันธ์ของตัวแปรหนี้สินครัวเรือน ของตัวแปรหนี้ครัวเรือนเกษตรกรกับปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ปัจจัย ขนาดครัวเรือน เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร และสัดส่วนแรงงานต่อสมาชิกครัวเรือนทั้งหมด และพบว่ามูลค่าหนี้สินสะสมมีความสัมพันธ์กับระยะเวลา ยิ่งระยะเวลามากขึ้น จะมีแนวโน้มหนี้สินสะสมเพิ่มมากขึ้น และเมื่อมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นจำนวนมาก จะส่งผลให้หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น โดยความสัมพันธ์สอดคล้องกับสถิติหนี้สินและมูลค่าทรัพย์สิน โดยหนี้สินและมูลค่าทรัพย์สินมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนของเกษตรกร ประกอบด้วย

1. เกษตรกรควรเข้าร่วมในโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ตามนโยบายของรัฐบาล
2. เกษตรกร ต้อง ลด ละ เลิก การใช้จ่ายเงิน ทั้งที่หามาได้จากการจำหน่ายผลผลิต และจากการกู้ยืมในการจับจ่ายใช้สอย สินค้าและบริการที่เกินความจำเป็นในการดำรงชีพ
3. ต้องเปลี่ยน ความคิดในการ ใช้จ่ายและการกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย ควรพิจารณา อัตราดอกเบี้ยระยะเวลาด่อนชำระ และลด ละ เลิก อบายมุขที่ทำให้สิ้นเปลือง เงินในการดำรงชีวิตของครอบครัว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. เกษตรกรจะต้องไม่เพิกเฉยในการชำระค่าผ่อนหนี้เงินกู้จากสถาบันการเงิน เพื่อไม่ให้ต้องเสียค่าเบี้ยปรับที่เป็นการเพิ่มจำนวนหนี้ขึ้นและควร วางแผนทางการเงินโดยเฉพาะ การชำระเงินกู้โดยอาศัยการทำบัญชีครัวเรือน
2. ลด ความเลื่อมใสศรัทธา ในศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างอุโบสถ มีผลต่อการก่อหนี้ หากรายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น และทำให้ค่าใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้น งดซื้อสินค้าเงินผ่อนที่มีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น

3. เพิ่มขยาย พื้นที่ทำกินให้มากขึ้นในขนาดที่ดินเท่าเดิม เช่นการประยุกต์หลัก ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง หรือการปรับเปลี่ยนพื้นที่ดิน ตามแนวคิดโคก หนอง นา เพื่อใช้ผลผลิตในการ บริโภค อาหารประจำวัน โดยไม่ต้องพึ่งพาสินค้าจากตลาด

4. สมาชิก ครุฑเรือนที่อยู่ในวัยทำงาน ควรช่วยแสวงหา รายได้ ให้ครอบครัว จากการทำงาน เสริมนอกพื้นที่เท่าที่ทำได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยแสวงหากระบวนการนโยบายของรัฐบาลที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิผลในการ จัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน เกษตรกรทั้งระบบ

2. วิจัยรูปแบบการเรียนการสอนทุกระดับให้สอดคล้องแนวทางดำรงชีวิตที่ไม่มีค่านิยมแบบ ทางตะวันตกที่เน้นความสุขสบายชั่วขณะแต่มีทุกข์ยาวนาน

3. แนวทางให้วัดและภิกษุ ปฏิบัติตนตามหลัก พระธรรมคำสั่งสอนในศาสนาพุทธ ที่แท้จริงไม่ใช่ นำหลักการทางพวก เทวนิยมมากล่อมเกลาสงครามเพื่อประโยชน์ส่วนตน

References

- ChiangmaiDaily Subcommittee on Strategy Development and Reform Framework. (2015). *Thailand Next 20 Years*. Retrieved Form: <http://www.moneyandbanking.co.th/new/>., April 20, 2020.
- Office of Agricultural Economics. (2014). *Information of agricultural production*. Retrieved Form: http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=13577., March 27, 2020.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). *Report on poverty and inequality in Thailand 2010*. Retrieved Form: <http://www.nesdb.go.th/>., March 2, 2020.
- Office of the Permanent Secretary. (2016). *Ministry of Agriculture and Cooperatives*. Retrieved Form: <http://www.opsmoac.go.th/main.php?filename=index2016>., April 16, 2020.
- Pairote, B. (2017). The Method of Solving the Debt Problems according to the Buddha's Teachings of Local Scholars in Khon Kaen Province. *Journal of Yanasangvorn Research Institutes*, 5(2) pp. 1-6.
- Pengpinit & Opatpatanakit. (2016). Factors Affecting Success in Debt Problem Solving of Volunteer Farm Households in San Sai Sub-district, Phrao District, Chiang Mai Province Songklanakarin. *Journal of Plant Science*, 3,(1) pp. 1-6.
- Pouponsakorn, N. et al. (2015). *The study of farmers' debt and the guidelines for improving the operation of the funds under the supervision of the Ministry of Agriculture and Cooperatives. Thailand Development Research Institute Foundation*. Bangkok: Office of Agricultural Economics.
- Prayunsitthi, T. (2016). *Ministry of Agriculture and Cooperatives*. Chiangmai: Ministry of Agriculture and Cooperatives

